

Kaplanova 1931/1
148 00 Praha 11
tel.: 95 142 1233
ID DS: dkdkdj
e-mail: tereza.stefanova@aopk.gov.cz
www.nature.cz

Ministerstvo dopravy
Odbor vodní dopravy
Ing. Bc. Evžen Vydra, Ph.D.,
nábř. Ludvíka Svobody 1222/12
110 15 Praha 1

IDDS: n75aau3

NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ:
06621/SOPK/26

VYŘIZUJE:
MGR. TEREZA ŠTEFANOVÁ A KOL.

DATUM:
27. 3. 2026

Stanovisko dle § 45i odst. 1 zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, k oznámení „Koncepce vodní dopravy pro období 2026-2035“

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen „Agentura“) jako orgán ochrany přírody příslušný podle § 75 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 78 odst. 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“), pro posouzení oznámení „Koncepce vodní dopravy pro období 2026-2035“, jejímž předkladatelem je Ministerstvo dopravy, nábř. Ludvíka Svobody 1222/12, 110 15 Praha 1, doručeného Agentuře dne 27. 2. 2026 vydává v souladu s § 45i odst. 1 zákona:

STANOVISKO

Uvedená „Koncepce vodní dopravy pro období 2026-2035“ **může mít významný vliv** na příznivý stav předmětů ochrany nebo celistvost evropsky významných lokalit a ptačích oblastí (soustava Natura 2000) v územní působnosti Agentury.

ODŮVODNĚNÍ:

Agentura obdržela dne 27. 2. 2026 žádost Ministerstva dopravy, nábř. Ludvíka Svobody 1222/12, 110 15 Praha 1 o vydání stanoviska podle § 45i zákona k oznámení „Koncepce vodní dopravy pro období 2026-2035“ (dále jen „koncepce“).

Koncepce podle vyjádření žadatele stanovuje dlouhodobý rozvoj vodní dopravy na území České republiky. Je zaměřena zejména na rozvoj dopravně významných vodních cest České republiky, a to Labské vodní cesty, Vltavské vodní cesty a vodní cesty Morava. Koncepce je členěna na analytickou část, která hodnotí současný stav vnitrozemské vodní dopravy a identifikuje hlavní problémy a limity jejího rozvoje, a na část vymezující strategické cíle a opatření pro další rozvoj vnitrozemské vodní dopravy. Koncepce stanovuje osm strategických cílů a dále specifické cíle a opatření směřující k jejich naplnění. V žádosti byly identifikovány specifické cíle a opatření, u nichž se předpokládá ovlivnění soustavy Natura 2000. Žadatel dále upozorňuje, že obsah koncepce může být v průběhu její přípravy upravován. **Ke stanovisku nebyl předložen kompletní text koncepce, ale pouze její výtah, kde lze očekávat ovlivnění soustavy Natura 2000. Kompletní znění koncepce nebylo orgánu ochrany přírody předloženo a dopad dalších cílů a opatření tak nebylo možné posoudit v celém rozsahu.** Strategické cíle B. „Flotila plavidel“, E. „Snižování vlivu provozu na životní prostředí“, F. „Výzkum, vývoj, inovace ve vodní dopravě“, G. „Sociální aspekty, vzdělávání pracovníků ve vodní dopravě“ a H. „Dlouhodobá vize pro vodní dopravu – prověření

možností dalšího rozvoje vodní dopravy“ nebyly popsány s odkazem na předpoklad, že nejsou očekávány potenciální významné vlivy na soustavu lokalit Natura 2000. **U těchto strategických cílů nelze potenciální vliv vyhodnotit.**

Koncepce obsahuje řadu obecně formulovaných zásad, cílů a opatření. Vzhledem k této obecné formě nelze možný vliv na území soustavy Natura 2000 vyloučit, pokud by byly zmíněné záměry navrženy na území nebo v blízkosti evropsky významných lokalit nebo ptačích oblastí. Současně je možné v rámci navržených cílů a opatření jednoznačně lokalizovat dopady plánovaných opatření na vodní tok Labe i další toky, a to prakticky v celé jeho délce. Ke koncepci v podobě v jaké byla předložena, uvádí Agentura následující:

Úsek dolního toku Labe

Na úseku dolního toku Labe je ve vztahu k vodní dopravě dlouhodobě zdůrazňován nedostatek v rozkolísanosti vodních stavů spojených s nejistotou ohledně zajištění potřebných plavebních podmínek. Na podporu splavnosti a rozvoj nákladní dopravy i rekreační plavby cílí několik opatření uvedených v předloženém výťahu z koncepce.

Strategický cíl A. „Posílení role udržitelné vodní dopravy v rámci hospodářství ČR“ obsahuje priority koncepce vodní dopravy založené na zajištění výkonné infrastruktury vodních cest ve spojení s rozvojem inovativních logistických řešení, multimodální dopravy a citylogistiky a zaváděním pravidelných linek pro kontejnerové přepravy z ČR do námořních přístavů včetně návaznosti na síť linek vodní dopravy v Evropě. Citylogistika zahrnuje vybudování funkční přístavní infrastruktury pro nákladní dopravu s dalšími přepravními návaznostmi ve městech s říčními přístavy. Význam nákladní vodní dopravy je zdůrazňován také ve specifickém cíli 2. „Role vodní dopravy ve vztahu k novým jaderným zdrojům“. Tyto cíle jsou z důvodu plánovaného převozu nadrozměrných nákladů přímo napojeny na potřebu zajištění stabilních plavebních podmínek o potřebných návrhových parametrech na vodní cestě na Labi, včetně nutnosti zajištění stání ve vybraných přístavech. Podobné nároky (přístavní infrastruktura, úprava plavební dráhy, splavnost) lze přisoudit i aktivitám formulovaným ve specifickém cíli 5. „Osobní a rekreační plavba a její význam pro ekonomiku regionů“ – v případě dopravně významných vodních cest, jako je Labe, jsou potřebná opatření realizována prostřednictvím dalších opatření Koncepce.

Strategický cíl C. „Zajištění výkonné infrastruktury vodních cest s minimálními vlivy na vodní ekosystémy včetně financování“ obsahuje některé specifické cíle, které se již odkazují na konkrétní projekty a stanovují konkrétní cílové parametry vodních cest. V obsahu specifického cíle 1. „Zvýšení efektivity dopravy na síti TEN-T“ je přímo uveden výčet plánovaných vybraných investičních akcí na Labi a Vltavě. V rámci těchto akcí jsou jmenovány konkrétní projekty s dopadem na evropsky významné lokality (EVL) **CZ0424111 Labské údolí** a **CZ0424141 Porta Bohemica**: Zlepšení plavebních podmínek na Labi Ústí nad Labem - st. hr. Pl. stupeň Děčín, Přístaviště Malé Žernoseky a v určitém rozsahu, který není upřesněn, také Čekací stání pro malá plavidla na Labi, Sjezdy do vody na Labi, Další síť přístavišť a servisních center na Labi a Ochranná stání na Labské vodní cestě. Je zde také popsán cílový stav sítě vodních cest v roce 2035 s definovanými parametry splavnosti a požadavkem na realizaci stavebních opatření odstraňujících úzká místa omezující plavební provoz a systematickou údržbu vodní cesty. Úpravy parametrů tzv. konsolidací ponorů se přitom netýkají pouze úseku VD Střekov – státní hranice, ale rovněž oblasti vzdutí (zvýšení ponorů na 220 cm mezi Střekovem a Přeloučí). Specifický cíl 3. „Zvyšování bezpečnosti plavebního provozu opatřeními na infrastruktuře vodních cest“ je spojen s rozvojem vodní dopravní infrastruktury pro nákladní i rekreační plavbu, tedy přístavů, ochranných a čekacích stání, sjezdů do vody, překladišť a přístavních průmyslových zón. Lze jej očekávat v celém rozsahu významných vodních cest, včetně dolního Labe. Specifický cíl 4. „Zajištění kvalitní údržby dopravně významných vodních cest a provozování dopravně významných vodních cest“ má přímý dopad na vodní toky a jejich ekologický stav v důsledku pravidelné údržby plavební dráhy (prohrábky, odstraňování nánosů) a všech objektů sloužících pro plavbu (údržba, opravy, modernizace).

Strategický cíl D. „Zajištění potřebné sítě přístavů pro nákladní dopravu“ doplňuje výše zmíněné strategické cíle (zejména cíl A) podporou vzniku multimodálních (silnice/železnice a dle možností

voda) veřejných logistických center, umístěných v dopravně i urbanisticky optimálních lokalitách (ve střednědobém horizontu je reálná realizace trimodálních terminálů Pardubice, Mělník/Praha, Lovosice a Ústí nad Labem nebo jiná analogická lokalita). Kromě modernizace a vybudování přístavů je nutné zajistit dostatečné skladovací a manipulační plochy a zabezpečit přístupové trasy pro nadrozměrné náklady. Specifické cíle 2. „Přístavní infrastruktura pro osobní a rekreační plavbu“ a 3. „Zajištění servisních služeb pro plavidla“ podporují rozvoj infrastruktury pro rekreační plavbu a osobní lodní dopravu. Tyto aktivity cílí na všechny významné vodní toky včetně dolního Labe, kde tato infrastruktura již postupně vzniká.

Koncepce se dotýká území CHKO České středohoří v rozsahu opatření cílených na oblast dolního Labe, kde spadají do územní kompetence Agentury evropsky významných lokalit **CZ0424141 Porta Bohemica** a **CZ0513505 Dolní Ploučnice**. Přímý negativní dopad lze očekávat záměrem Plavební stupeň Děčín (PSD), který je obsahem Koncepce. PSD je přímo umístěn v **EVL CZ0424141 Porta Bohemica**, **CZ0513505 Dolní Ploučnice** a **CZ0424111 Labské údolí**. Dále se nepřímo týká EVL s předmětem ochrany losos obecný (*Salmo salar*), nacházejících se nad plánovaným objektem PSD, neboť Labe je jediným tahovým vodním tokem propojujícím lokality s jeho přítoky se Severním mořem a příčná překážka by zásadně negativně ovlivnila jeho migrační prostupnost. Konkrétně se jedná o **CZ0513505 Dolní Ploučnice**, **CZ0513506 Horní Ploučnice**, **CZ0423510 Ohře**, **CZ0424125 Doupovské hory** a **CZ0414127 Hradiště**. Nepřímo mohou být ovlivněny i navazující EVL po proudu Labe na území Německa. Ze jmenovaných EVL jsou v územní kompetenci Agentury CZ0424141 Porta Bohemica a CZ0513505 Dolní Ploučnice. Potenciální negativní vliv lze očekávat také v případě realizace tzv. bezjezové varianty 2 a 2a, která je alternativním technickým řešením pro „zlepšení splavnosti Labe“, přestože v Koncepci je z hlediska dosažení cílů hodnocena jako nevyhovující. Koncepce jako celek zahrnuje tolik opatření zasahujících jak samotné koryto Labe, tak břehové partie a navazující území, že lze předpokládat i silný kumulativní vliv a přesah mimo samotné EVL.

EVL CZ0424141 Porta Bohemica je vyhlášena pro ochranu stanovišť (* - prioritní typ evropského stanoviště): 3150 - Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*, 3260 - Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitriche-Batrachion*, 3270 - Bahnitě břehy řek s vegetací svazů *Chenopodion rubri p. p.* a *Bidention p. p.*, 40A0* - Kontinentální opadavé křoviny, 6110* - Vápnité nebo bazické skalní trávníky (*Alyso-Sedion albi*), 8150 - Středoevropské silikátové sutě, 8160* - Vápnité sutě pahorkatin a horského stupně, 91E0* - Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) a 9180* - Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklich, a dále druhů losos obecný (*Salmo salar*) a bobr evropský (*Castor fiber*).

Ovlivnění EVL Porta Bohemica může spočívat v přímém záboru na vodní prostředí vázaných stanovišť, tj. stanovišť vodních makrofyt (3150, 3260), náplavů (3270) a prioritního stanoviště lužních porostů (91E0). Kromě přímé likvidace stanovišť nacházejících se v územním střetu s PSD (těleso jezu, zdrž, koncentrační hrázky) by došlo i k dalšímu nepřímému ovlivnění stanovišť ve zbylém úseku dolního Labe od VD Střekov dále s vyzníváním na území Německa především v důsledku podstatných změn hydrodynamiky vodního toku (rychlosti a rozložení proudění v korytě), přetvoření morfologie koryta stavebními objekty, prohrábkami a koncentračními stavbami, změn v akumulace-sedimentační činnosti (včetně ovlivnění ústí bočních přítoků), změn ve vodním prostředí (teplotní a světelné zejména ve zdrži), změn v hladině podzemní vody a zásahu do vodního režimu ve vazbě na terestrické ekosystémy. V případě stanoviště náplavů 3270 by obě navrhované varianty splavnění Labe (jezová i bezjezová) představovaly přímou likvidaci těles náplavů vytvořených přirozeným sedimentačním procesem, které nelze v rámci toku uměle nahradit i z toho důvodu, že prakticky celý úsek řeky Labe v EVL Porta Bohemica pod VD Střekov i značná část v EVL Labské údolí by byly v důsledku záměru přetvořeny plánovanými zásahy odtěžením extrémního množství sedimentu a výstavbou desítek podélných koncentračních staveb. V jezové zdrži by byly lokality náplavů přímo zaplaveny a úpravou koryta podélnými stavbami by byly přetvořeny a fyzicky odříznuty od hlavního toku, čímž by bylo zcela zabráněno přirozenému procesu jejich vzniku a zachování (přeplovování). Popsané změny by měly zásadní dopad také na navazující tok řeky Labe, a to změnami v proudění a omezením přínosu říčních sedimentů, které dotují stanoviště níže po proudu a zamezují negativním změnám v korytě (např. zahlubování dna). Stanoviště vodních makrofyt by byla ovlivněna změnami v morfologii toku i rychlostmi proudění a světelnými podmínkami, které jsou limitující pro jejich existenci. Z hlediska dopadů je nutné zohlednit také

následnou údržbu, a to především nezbytný rozsah prohrábek (způsob, četnost, množství odtěženého sedimentu), a vliv povodňových situací, jejichž průběh a dosah by byl podstatně změněn. Podstatným způsobem by byly dotčeny i oba druhové předměty ochrany – bobr evropský a losos obecný. Klíčovou změnu by v případě jezové varianty představovala výstavba příčné překážky v toku, zásadním způsobem omezující až znemožňující migraci vodních živočichů. Potenciálně by tento vliv hrozil i u bezjezové varianty v závislosti na dopadu zásahů na migrační prostupnost zvláště v místě plavební komory, kde jsou navrhovány razantní zásahy do koryta. Instalace vodní elektrárny by představovala riziko úhynu a poškození migrujících jedinců. Příčná překážka v toku mění přirozenou dynamiku řeky, snižuje samočisticí schopnost a negativně ovlivňuje biodiverzitu. Zpomalením toku, změnami v teplotě, obsahu kyslíku a světelných podmínkách dochází ke změně ichtyofauny v neprospěch reofilních druhů proudných úseků řek. V případě bobra evropského hrozí přímý zánik několika dlouhodobě obsazených teritorií vlivem výstavby jezu, vzdutí a navazujícími úpravami břehů, další mohou být ohrožena výstavbou koncentračních staveb ve vodním toku. Intenzivní práce ve vodním toku by znamenaly dlouhodobé rušení a spolu se zánikem teritorií by mohly vyvolat vysoký vnitropopulační tlak na zbývající vhodná stanoviště a v důsledku stresu i možný významný populační pokles. Záměrem PSD by byla dotčena také EVL CZ0513505 Dolní Ploučnice, vyhlášena pro ochranu lososa obecného (*Salmo salar*), vydry říční (*Lutra lutra*) a kuňky obecné (*Bombina bombina*). Hranice EVL se nachází zhruba 300 m proti proudu Ploučnice od jejího ústí do Labe. Záměr v podobě jezové varianty zasahuje do EVL přímo vlivem vzdutí a vybudováním nového 280 m dlouhého odlehčovacího koryta pro převod vysokých průtoků a rozdělovacího objektu mezi stávajícím a novým korytem. V důsledku vzdutí by došlo k zániku přirozeného soutoku Ploučnice a Labe, změnám v proudění a odtokových poměrech v určité oblasti toku výše po proudu po zaústění odlehčovacího koryta zpět do hlavního toku. Tyto změny by představovaly negativní zásah z hlediska migrace a životních podmínek lososa obecného. Ovlivnění vydry říční lze očekávat v důsledku zásadních změn v charakteru dolního toku v oblasti soutoku s Labem. Kuňka ohnivá se v této části EVL nevyskytuje a nemůže být dotčena.

Údržba vodní cesty je mimo jiné spojena s pravidelnými prohrábkami a odstraňováním nánosů – navrhovaná opatření ve strategickém cíli C by ještě zintenzivnila stávající údržbu zvýšenými nároky na udržování větších hloubek v plavební dráze, udržování hloubek u nových přístavišť a dalších objektů vodní dopravní infrastruktury. V Labi je již za současné situace identifikován vážný problém s nedostatkem sedimentů projevující se změnami v hydrodynamice (rychlosti a rozložení proudění v korytě), morfologii koryta a akumulace-sedimentační činnosti, který by byl plánovanými opatřeními podstatně zesílen. Společně se stavebními úpravami by se dále zhoršil nevyhovující ekologický stav dopadající na všechny složky biodiverzity, jmenovitě i výše uvedená stanoviště a druhy. Ty mohou být dotčeny také rizikem znečištění vodního toku při stavebních pracích a pohybu strojů v rámci všech plánovaných stavebních záměrů (PSD, přístaviště, překladiště, úprava čekacích stání apod.), při uvolnění kontaminace v sedimentech při masívních prohrábkách a úpravách koryta. Druhy mohou být dotčeny rušením během realizace i provozem záměru (hluk, osvětlení, pohyb lidí a techniky), očekávaným zvýšeným provozem vodní dopravy a činnostmi souvisejícími s dopravou (překládka, přístaviště apod.). Rozvoj multimodální nákladní dopravy by si vyžádal územní nároky ve vazbě na přístaviště a vyvolal by vyšší antropogenní tlak v území. Menší dopady lze očekávat v případě již existující infrastruktury, naopak značný dopad by měly zábory antropogenně málo ovlivněných partií řeky Labe.

Nelze tedy vyloučit, že by plánované zásahy svým dopadem na předměty ochrany významně nenarušily celistvost EVL a že by mohlo dojít k významnému oslabení až zániku ekologických funkcí, vazeb, struktury a přírodních procesů, které zajišťují ochranu předmětů ochrany (stanovišť a druhů), a to především v případě EVL Labské údolí, Porta Bohemica a Dolní Ploučnice, kde budou zásahy přímé a intenzivní.

U předložené Koncepce hrozí silný kumulativní vliv s dalšími záměry, které jsou přímo situovány v dotčeném úseku dolního Labe. Řadu projednávaných záměrů Koncepce v zásadě obsahuje (např. rozšiřování sítě přístavišť pro osobní lodní dopravu a přístavišť pro malá plavidla), nicméně je třeba počítat s celou řadou soukromých aktivit a záměrů (maríny, vývaziště, přístaviště apod.), které by zintenzivnění vodní dopravy společně se splavněním dolního Labe vyvolalo.

V souvislosti se záměrem PSD byl již konstatován významně negativní vliv na bobra evropského v případě návrhu nového Územního plánu Děčín pro zastavitelnou plochu pro vodní dopravu Z237 určenou pro PSD (AQ-Service, s. r. o., RNDr. Jiří Zahrádka, 2017) a rovněž v případě „Koncepce

vodní dopravy pro období 2016 – 2023“ pro opatření „Zlepšení splavnosti Labe v úseku Střekov – státní hranice – projekt Plavební stupeň Děčín a Regulační úpravy pomocí koncentračních hrázek a prohrábek v úseku od státní hranice po PSD“ pro druh bobr evropský a stanoviště náplavů 3270 (ECOLOGICAL CONSULTING a. s., Mgr. Martina Fialová, Ph. D., 2016). Agentura upozorňuje, že významný negativní vliv byl konstatován v době, kdy v EVL Porta Bohemica byly předmětem ochrany pouze druhy a vliv na stanoviště nebyl v rámci této EVL vůbec hodnocen. V důsledku jejich přímých záborů i nepřímých vlivů značného rozsahu budou vlivy na EVL ještě podstatně zesíleny.

V rámci Dolního Labe se předložená koncepce týká rovněž **EVL CZ0214009 Libické luhy**, resp. její části zahrnuté do území Národní přírodní rezervace (NPR) Libický luh a jejího ochranného pásma.

EVL byla vymezena nařízením vlády č. 73/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit, v platném znění, a jejími předměty ochrany jsou evropsky významné druhy kuňka ohnivá (*Bombina bombina*), lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*), páchník hnědý (*Osmoderma eremita*) a roháč obecný (*Lucanus cervus*) a evropsky významná stanoviště 3150 Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*, 6430 Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, 6440 Nivní louky říčních údolí svazu *Cnidion dubii*, 6510 Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (*Arrhenatherion*, *Brachypodio-Centaureion nemoralis*) a 91F0 Smíšené lužní lesy s dubem letním (*Quercus robur*), jilmem vazem (*Ulmus laevis*), jilmem habrolistým (*Ulmus minor*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) nebo jasanem úzkolistým (*Fraxinus angustifolia*) podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie (*Ulmion minoris*).

Z hlediska dopadu na výše vymezené území může mít význam specifický cíl č. 5 „Osobní a rekreační plavba a její význam pro rozvoj regionů“. EVL Libické luhy v části, kde je v překryvu s územím NPR, na západní hranici bezprostředně navazuje na tok Labe a v tomto úseku se nachází sjezd do vody na Labi SO 9 Oseček 1, k němuž vede jediná přístupová cesta, a to cesta protínající území NPR (tato cesta byla v minulosti vymezena jako ochranné pásmo NPR). Nelze vyloučit, že zvýšení uživatelského standardu a rozšíření infrastruktury pro rekreační využití sjezdu do Labe, případně zkapacitnění tohoto sjezdu, by vedlo k významnému zvýšení provozu na přístupové cestě a s tím související intenzity negativních vlivů na předměty ochrany EVL a narušení celistvosti EVL, která je protnuta i dalšími liniovými stavbami, včetně dálnice D11, a další jsou plánovány (VRT). Lze uvažovat také o negativním ovlivnění druhové diverzity území, konkrétně evropsky významných stanovišť 91F0 Smíšené lužní lesy s dubem letním (*Quercus robur*), jilmem vazem (*Ulmus laevis*), jilmem habrolistým (*Ulmus minor*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) nebo jasanem úzkolistým (*Fraxinus angustifolia*) podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie (*Ulmion minoris*) a stanoviště 3150 Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*, a to omezením migrační prostupnosti.

Vlastní využívání Labe pro lodní dopravu má vliv zejména stanoviště 6430 Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně. Toto společenstvo se v části NPR vyskytuje jen okrajově, také v důsledku likvidace břehových porostů, které je součástí opatření „zajištění dodržování systematické údržby vodní cesty“.

Obecně problematický strategický cíl „Zajištění výkonné infrastruktury vodních cest s minimálními vlivy na vodní ekosystémy“, konkrétně specifický cíl č. 1 „Zvýšení efektivnosti dopravy na síti TEN – T“ jde v řadě případů proti smyslu návrhů souhrnu doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Libické luhy, schváleného Ministerstvem životního prostředí dne 22. 4. 2020 (dále jen „SDO“), dle něhož je pro většinu předmětů ochrany EVL naopak navrhována revitalizace vodního režimu území.

Konkrétně pro evropsky významný druh kuňka ohnivá (*Bombina bombina*) a stanoviště 3150 Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition* je dle SDO navrženo zvážit možnost částečné revitalizace vodního režimu NPR Libický luh, která by spočívala v napojení části odstavených mrtvých ramen na stávající tok Labe tak, aby bylo možno tato ramena řízeně dotovat vodou z Labe i v době běžného průtoku vody v jeho korytě. Zásadní vliv udržení alespoň stávajícího stavu vodního režimu je uveden také u evropsky významných stanovišť 91F0 Smíšené lužní lesy s dubem letním (*Quercus robur*), jilmem vazem (*Ulmus laevis*), jilmem

habrolistým (*Ulmus minor*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) nebo jasanem úzkolistým (*Fraxinus angustifolia*) podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie (*Ulmion minoris*), kde je dále uvedeno jako nepřipustné další odvodňování a vysušování a naopak jako prospěšné realizovat revitalizační záměry s cílem obnovit narušený vodní režim.

Povodí Moravy

Morava je v části délky svého toku sledovanou, dopravně významnou vodní cestou (viz § 3 odst. 3 a 4 zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě). V příloze č. 2 tohoto zákona, v bodu 1, písmeno c), je předmětný úsek vymezen od soutoku s Bečvou po soutok s Dyjí. V žádosti o stanovisko je dopravně významná vodní cesta Morava v celé délce označena jako využívaná (jako zdroj podkladu uvedena Státní plavební správa).

Vodní cesty dopravně významné jsou uvedeny v příloze č. 2 k zákonu 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, kde je v této kategorii uvedena Morava od soutoku s Bečvou po soutok s Dyjí. Dopravně významné vodní cesty jsou zařazeny do tříd (klasifikace tříd je v Příloze č. 1 vyhlášky č. 222/1995 Sb., o vodních cestách, plavební provozu v přístavech, společné havárii a dopravě nebezpečných věcí, v jaké třídě je dopravně významná vodní cesta Morava v úseku v Olomouckém kraji se z uvedené Přílohy nepodařilo zjistit).

Morava, jako sledovaná, dopravně významná, využívaná vodní cesta protéká v Olomouckém kraji územím soustavy NATURA 2000, a sice **EVL CZ0714085 Morava - Chropýňský luh**. V územním překryvu s EVL je dále národní přírodní rezervace Zástudánčí.

Předmětem ochrany EVL, se kterými je NPR v překryvu jsou následující typy přírodních stanovišť a následující evropsky významné druhy: Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition* (3150); vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně (6430); extenzivní sečené louky nížin až podhůří (*Arrhenatherion*, *Brachypodio-Centaureion nemoralis*) (6510); smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0); smíšené lužní lesy s dubem letním (*Quercus robur*), jilmem vazem (*Ulmus laevis*), jilmem habrolistým (*Ulmus minor*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) nebo jasanem úzkolistým (*Fraxinus angustifolia*) podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie (*Ulmion minoris*) (91F0); bobr evropský (*Castor fiber*); čolek velký (*Triturus cristatus*); hrouzek banátský (*Romanogobio banaticus*) (dříve považovaný za hrouzka Kesslerova - *Gobio kesslerii*); modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*); ohniváček černočárný (*Lycaena dispar*).

Agentura pro úplnost uvádí, že předmětem ochrany NPR Zástudánčí je soubor přírodě blízkých nivních ekosystémů a jejich vývojových (sukcesních) stádií, reprezentovaný tokem řeky Moravy se samovolně se vyvíjejícím korytem, poříčními tůněmi, společenstvy tekoucích i stojatých vod a mokřadů, lesními společenstvy měkkého (vrbotopolového) a tvrdého luhu, včetně populací vzácných druhů přirozeně se vyskytujících organismů.

V předmětném úseku Moravy v Olomouckém kraji se dále vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů.

Vzhledem k tomu, že se jedná o koncepci, která má pouze nastíněné hrubé obrysy toho, co bude obsahovat – a nikoli konkrétní záměr, který by obsahoval přesný výčet a parametrizaci konkrétních plánovaných činností, Agentura níže specifikuje okruhy možných činností a jejich dopadů na předměty ochrany EVL:

- a) Negativní vlivy vázané na provoz lodní dopravy: zavlékání invazních druhů, poškozování specifických biotopů nebo bioty pravidelným vlnobitím, rizika havárií, faktor rušení volně žijících živočichů (hlukové znečištění?) atd.

- b) Negativní vlivy vázané na výstavbu vodní cesty: migrační překážky v podobě nových jezů či stupňů, směrové či hloubkové úpravy profilu koryta, v důsledku toho negativní ovlivnění chodu splavenin, režimu podzemních vod, a v důsledku toho ovlivnění i terestrických – nivních ekosystémů.
- c) Negativní vlivy vázané na údržbu vodní cesty: mimořádné manipulace na vodních dílech, pravidelné opravy opevnění břehů, bagrování sedimentů – v důsledku toho likvidace mikrohabitatů, negativní zásah do splaveninového režimu – a to nejen v místě realizace, ale i nad a pod tímto místem (nejde tedy jen o to, zda by se bagrovalo v území NPR, řeka je kontinuum a probagrování např. níže položeného úseku může vést ke zpětné dnové erozi se závažným negativním dopadem na řeku v EVL, resp. NPR).

Tyto negativní vlivy pak mají zvlášť závažný dopad zejména na reofilní druhy ryb, které jsou reprodukčně vázány na proudné úseky řeky se štěrkovým substrátem, které vlivem výše popsaných činností zanikají. Agentura v této souvislosti připomíná, že předmětem ochrany EVL CZ0714085 Morava - Chropýňský luh je mimo jiné hrouzek banátský (*Romanogobio banaticus*) (dříve považovaný za hrouzka Kesslerova - *Gobio kesslerii*).

Povodí Odry

Odry se týká poslední specifický cíl "Rozvoj vodních cest v dlouhodobém horizontu", kde je zmíněno prověření možného prodloužení splavnosti Oderské vodní cesty. Z hrubé orientační mapky přiložené v žádosti o stanovisko, vyplývá, že by tímto záměrem mohla zasažena severní část **EVL CZ0814092 Poodří** a **PO CZ0811020 Poodří**.

V takovém případě nelze vyloučit vliv na tato dvě území soustavy Natura 2000. Konkrétně by v případě PO Poodří mohly být ovlivněny dva předměty ochrany: ledňáček říční (*Alcedo atthis*) - hnízdiště a potravní biotop na řece Odře a kopřivka obecná (*Anas strepera*) - chráněná je tažná populace, která mezi jinými využívá i vodní hladinu Odry. V případě EVL Poodří by mohly být dotčeny mezi druhovými předměty ochrany velevrub tupý, klínatka rohatá, hořavka duhová, které mají přímo biotop v Odře, a piskoř pruhovaný, jehož biotopy (poříční tůně, meliorační kanály a drobné vodní toky) mohou být ovlivněny možnou změnou vodního režimu. Z chráněných stanovišť to jsou pak především luhy: 91E0 Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) a 91F0 Smíšené lužní lesy s dubem letním (*Quercus robur*), jilmem vazem (*Ulmus laevis*), jilmem habrolistým (*Ulmus minor*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) nebo jasanem úzkolistým (*Fraxinus angustifolia*) podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie (*Ulmion minoris*). Ty mohou být ovlivněny přímou likvidací stanoviště nebo nepřímou možnou změnou přirozeného vodního režimu území.

Vliv na evropsky významné druhy

Jak již bylo opakovaně zmíněno výše, koncepce může mít nepřímé i přímé vlivy na předměty ochrany území Natura 2000.

Koncepce se svým charakterem dotýká vodních toků a nivních ekosystémů, které představují klíčové složky ekologické stability krajiny a současně významnou část soustavy Natura 2000.

Dotčeny mohou být zejména evropsky významné lokality vázané na vodní prostředí, kde jsou předmětem ochrany mimo jiné druhy ryb a mihulí, zejména:

- mihule potoční (*Lampetra planeri*),
- vranka obecná (*Cottus gobio*),
- parma obecná (*Barbus barbus*),
- ostroretka stěhovavá (*Chondrostoma nasus*).

Přičemž mezi nejvýznamnější patří EVL Porta Bohemica, kde je předmětem losos obecný (*Salmo salar*).

Uvedené druhy jsou vázány na zachovalý hydromorfologický charakter toku, přirozený sedimentární režim a zejména na zachovanou podélnou migrační prostupnost vodního prostředí.

Z předložených podkladů vyplývá, že koncepce zahrnuje opatření vedoucí k zajištění plavebních podmínek, stabilizaci plavebních drah a budování či modernizaci příčných objektů na vodních tocích. Tato opatření obecně představují významné zásahy do hydromorfologických poměrů vodních toků.

Příčné objekty, zejména jezy a plavební stupně, způsobují zásadní narušení podélné kontinuity vodních toků. V důsledku toho dochází k omezení nebo úplnému přerušení migračních tras ryb a mihulí, které jsou nezbytné pro realizaci jejich životního cyklu. Jak vyplývá z Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR, fragmentace vodních toků představuje jeden z hlavních faktorů vedoucích k poklesu biodiverzity a zhoršení ekologického stavu vodních ekosystémů. Hodnocení ekologického stavu vodních toků dle požadavků rámcové směrnice o vodách (2000/60/ES) je založeno primárně na stavu biologických složek, které jsou v ČR reprezentovány zejména rybími společenstvy a makrozoobentosem.

Současně při realizaci příčných objektů dochází k významnému ovlivnění plaveninového a splaveninového režimu sedimentů vodních toků. Příčné stavby způsobují akumulaci sedimentů nad objekty a jejich deficit pod objekty, což vede k degradaci říčního dna, rizikové hloubkové erozi koryta, zániku přirozených reprodukčních stanovišť ryb a dalších přirozených habitatů koryt vodních toků a blokaci přirozených fluvialně morfologických procesů. Tyto změny mají přímý negativní dopad na kvalitu biotopů druhů vázaných na šterkové a proudné úseky toků.

Dalším důsledkem je změna hydrologického režimu, vznik vzdutých úseků a změna charakteru proudění, což vede k přeměně přirozeně tekoucího (lotického) prostředí na prostředí stojaté (lentické). Tyto změny negativně ovlivňují zejména reofilní druhy ryb a mihulí, které jsou předmětem ochrany v rámci soustavy Natura 2000.

V neposlední řadě je nutné zohlednit kumulativní a synergické vlivy jednotlivých opatření koncepce, které se mohou projevit v dlouhodobém horizontu výrazným zhoršením ekologického stavu vodních toků.

Dalším z evropsky významných druhů je **bobr evropský (*Castor fiber*)**. Ve vztahu k CZ0424111 Labské údolí a CZ0424141 Porta Bohemica, v nichž je předmětem ochrany, bylo již v předchozích fázích přípravy záměru PSD opakovaně konstatováno, že plánované zásahy do vodního toku, zejména realizace příčné překážky (plavebního stupně) včetně souvisejících úprav koryta, břehů a doprovodné infrastruktury, by představovaly zásah zásadního charakteru. Tyto záměry zahrnují zejména:

- výstavbu příčné stavby na toku (PSD)
- zásadní změnu hydrologického režimu,
- zásahy do morfologie koryta,
- zásahy do břehů a břehových porostů,
- stavební a provozní zásahy v bezprostřední vazbě na tok.

Na základě dosavadních podkladů a hodnocení lze konstatovat, že u realizace těchto aktivit nelze vyloučit významný negativní vliv na předmět ochrany uvedených EVL, konkrétně na populaci bobra evropského a jeho biotopy, a to zejména v důsledku změny hydromorfologických poměrů toku a degradace břehových stanovišť.

Mimo území evropsky významných lokalit se záměry uvedené v koncepci rovněž dotýkají vodních toků a jejich břehových partií, které představují potenciální nebo již aktuálně využívaná stanoviště bobra evropského.

Jedná se zejména o tyto typy zásahů:

- úpravy koryta vodních toků (prohlubování dna, prohrábky, stabilizace plavební dráhy),
- zásahy do břehů a břehových porostů (technické úpravy, údržba, odstraňování vegetace),
- stavební činnost v korytě toku a jeho bezprostředním okolí (plavební komory, přístaviště, překladiště),
- zásahy ovlivňující hydrologický režim a proudění vody.

Tyto činnosti mohou v územích s výskytem bobra evropského představovat zásahy do jeho přirozeného prostředí, zejména narušení břehových struktur využívaných k budování nor, omezení potravní nabídky a změnu hydrologických podmínek.

V důsledku toho mohou naplňovat znaky porušení základních ochranných podmínek zvláště chráněného druhu dle § 50 zákona č. 114/1992 Sb., zejména:

- ničení nebo poškozování biotopů,
- rušení jedinců,
- zásahy do přirozeného vývoje.

Současně je nutné zdůraznit, že osídlení toků bobrem evropským je v současnosti dynamické a probíhá jeho dosidlování např. Labe a Vltavy, rozsah a lokalizace výskytu se tak mohou v čase měnit. Z tohoto důvodu je nutné vycházet z aktuálních informací o výskytu druhu. Záměry je proto nezbytné posuzovat individuálně s ohledem na aktuální stav výskytu druhu v dotčeném území, včetně ověření přítomnosti druhu a vyhodnocení konkrétních dopadů daného zásahu.

Vzhledem k povaze koncepce nelze vyloučit ani vliv na **zvláště chráněné druhy velkých savců**, vlka obecného (*Canis lupus*), rysa ostrovida (*Lynx lynx*), medvěda hnědého (*Ursus arctos*) a losa evropského (*Alces alces*) a to z důvodu možných nových staveb v kritických místech migračního koridoru velkých savců a tím jejich přílišnému zúžení.

Vztah k aktuálnímu legislativnímu rámci EU – Nature Restoration Regulation (NRR)

Agentura dále upozorňuje, že dne 24. června 2024 bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1991 o obnově přírody (Nature Restoration Regulation), které představuje klíčový právní rámec pro obnovu degradovaných ekosystémů v Evropské unii.

Toto nařízení stanovuje právně závazné cíle, mimo jiné:

- obnovit do roku 2030 nejméně 20 % ploch pevninských a vodních ekosystémů,
- zajistit postupnou obnovu všech degradovaných ekosystémů do roku 2050,
- prioritně zaměřit opatření na lokality soustavy Natura 2000,
- obnovit do roku 2030 nejméně 25 000 km volně tekoucích řek.

Součástí implementace nařízení v České republice je příprava Národního plánu obnovy přírody, který bude definovat konkrétní opatření včetně obnovy říčních ekosystémů, zajištění migrační propustnosti a zlepšení hydromorfologického stavu toků.

Z výše uvedeného vyplývá, že:

- klíčovým cílem NRR je **odstraňování fragmentace vodních toků a obnova jejich kontinuity**,
- důraz je kladen na **zlepšení ekologického stavu sladkovodních ekosystémů**,
- prioritou jsou **opatření vedoucí k obnově přirozených funkcí řek**, nikoli jejich další technická regulace.

Navrhovanou koncepci vodní dopravy, která předpokládá realizaci nových příčných objektů a další zásahy do koryt vodních toků, je proto nutno vnímat jako potenciálně rozpornou s cíli tohoto nařízení, neboť může vést k prohlubování fragmentace a degradace říčních ekosystémů, které mají být naopak obnovovány.

Agentura jako zásadní vnímá skutečnost, že byla předložena pouze část koncepce. **Není tedy možné vztáhnout toto stanovisko i na ty části koncepce, které nebyly předloženy.**

Z výše uvedených důvodů došla Agentura k závěru, že **nelze vyloučit významný vliv předkládané části koncepce na předměty ochrany a celistvost evropsky významných lokalit**. Tento závěr je odůvodněn zejména:

- očekávaným zásahem do hydromorfologie vodních toků,
- zvýšením fragmentace říční sítě,
- negativními vlivy na migrační prostupnost,
- změnami sedimentárního režimu,
- kumulativními dopady jednotlivých opatření,
- a rovněž nesouladem s cíli Nařízení EU o obnově přírody (NRR).

Agentura doporučuje, aby v rámci dalšího procesu posuzování koncepce:

- bylo provedeno podrobné hodnocení vlivů na lokality Natura 2000 dle § 45h zákona,
- byly vyhodnoceny kumulativní a synergické vlivy,
- byla koncepce upravena tak, aby respektovala cíle obnovy říčních ekosystémů dle NRR,

zejména v oblasti:

- zajištění migrační prostupnosti,
- zachování sedimentárního režimu,
- ochrany a obnovy přirozené hydromorfologie vodních toků.

POUČENÍ O OPRAVNÉM PROSTŘEDKU:

Toto stanovisko není rozhodnutím orgánu ochrany přírody vydaným ve správním řízení a nelze se proti němu odvolat.

Mgr. Jaromír Kosejk
ŘEDITEL ODBORU OBECNÉ OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY